

Aftenskolen i folkeoplysningspolitikken en relation i krise?

*Steffen Hartje
Fritid&Samfund
2016 maj måned*

- ◆ Fritid & Samfund
- ◆ Paraplyorganisation
 - ◆ §35.2 udvalg, landsorganisationer, foreninger, aftenskoler m.fl. som medlemmer
- ◆ Udviklingsarbejde, internationale projekter og undersøgelser.
 - ◆ To undersøgelser af de kommunale folkeoplysningspolitikker.
 - ◆ Den første - kortlægning af hele området
 - ◆ Den anden med fokus på aftenskolen

Undersøgelsen af aftenskolens placering i folkeoplysningspolitikkerne

- ◆ Gennemgang og analyse af alle folkeoplysningspolitikker med fokus på aftenskoleområdet i perioden 2015-2016.
- ◆ Udvælgelse af 20 kommuner, der er blevet undersøgt nærmere.
- ◆ Spørgeskema til kommuner.
- ◆ Interviewundersøgelse med aftenskoleledere og forvaltningsmedarbejdere på området.

Følgende politikker er blevet gennemgået:

- ◆ Folkeoplysningspolitikker.
- ◆ Andre politikker med relation til folkeoplysningsområder (fritidspolitikker, kulturpolitikker m.v.)

Fokus på:

- ◆ Hvordan området er beskrevet.
- ◆ Hvilke visioner der er for områdets udvikling.
- ◆ Hvad der er af overordnede målsætninger.
- ◆ Hvilke konkrete handleplaner, der er til at føre målsætningerne ud i livet.

Konklusion på gennemgangen

- ◆ 1/ 3 af kommunerne skriver meget lidt om aftenskolen.
- ◆ Oftest kun en kort beskrivelse af området uden konkrete handleplaner.

Gennemgangen

- ◆ 1/ 2 af kommunerne har en beskrivelse af området med nogle generelle målsætninger (f.eks. livslang læring) suppleret med nogle få konkrete handleplaner.
 - ◆ Aftenskolerne tænkes i disse kommuner kun i ringe grad ind i løsningen af nye kommunale opgaver bortset fra et generelt ønske om at udvikle partnerskaber.

Gennemgangen

- ◆ 1/ 5 af kommunerne har en acceptabel beskrivelse af området med visioner, målsætninger og konkrete handleplaner.

Konklusion på gennemgangen af folkeoplysningspolitikkerne

- Aftenskoleområder er generelt dårligt beskrevet i de kommunale folkeoplysningspolitikker.
- Der findes stort set ingen visioner om, hvordan aftenskolen kan udvikles.
- Der er meget få konkrete bud på, hvilke faciliteter der skal sættes til rådighed, for at aftenskolerne kan udvikle nye læringsformer.
- Aftenskoleområdet indtænkes sjældent i løsningen af nye kommunale opgaver.

Folkeoplysningspolitikernes brugsværdi for aftenskolen

67% af de skoleledere, der sad i et folkeoplysningsudvalg, bedømte i undersøgelsen fra 2014-2015 folkeoplysningspolitikkerne som værende meget vigtige.

- 1) Politikerne bruger dem som styringsværktøj.
- 2) De kan synliggøre områdets nytteværdi.
- 3) Hvis der er løfter til aftenskolerne i folkeoplysningspolitikkerne, kan politikere og forvaltninger holdes fast på disse løfter.

Brugsværdi

4) De er et nyttigt redskab i forbindelse med de årlige budgetforhandlinger.

5) De kan give mulighed for, at aftenskolerne kan blive inddraget i andre opgaver, som de ellers ikke ville have hørt om.

6) De er garant for brugerinddragelse via § 35, stk. 2-udvalget, dialogmøder m.m.

Hvorfor er det ikke lykkedes at få mere indflydelse på folkeoplysningspolitikken?

* Skolelederne har ikke tid og resourcer på grund af en travl hverdag.

* Færre men større skoler betyder, at de store skoler dækker flere kommuner - 3 kommuner og flere er ikke usædvanligt.

* Det er som en regionaliseret skole svært at afsætte tid til at deltage i mange møder på lokalt plan og at synliggøre aftenskolerne overfor politikere i flere forskellige byråd.

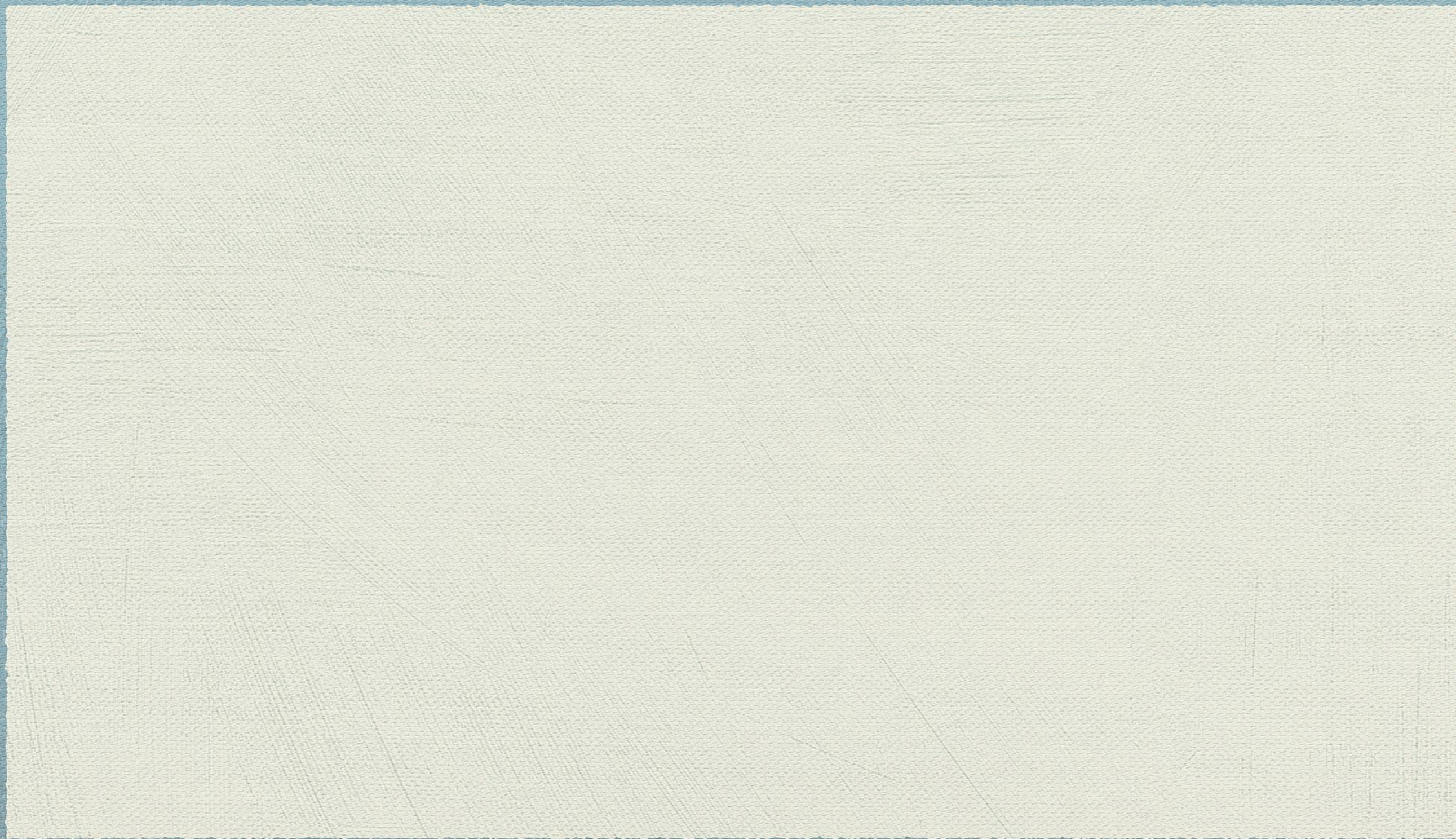
Andre politikker har betydning for området

- Der eksisterer ofte andre politikker ved siden af folkeoplysningspolitikken, der kan have betydning for aftenskolen.
- Typisk fritidspolitikker eller fritids-og kulturpolitikker, som folkeoplysningspolitikken er et appendiks til.
- Undersøgelsen viser, at aftenskolen er meget dårligt beskrevet i disse politikker. Ofte end ikke nævnt.

Fordele- og ulemper ved at indgå i en større politik

- ◆ Fordelen kan være, at hvis man kan synliggøre aftenskoleområdet i en større politik, så vil man få en større gennemslagskraft.
- ◆ Ulempen kan være, at der ikke mere findes en politik, hvor aftenskoleområdet nævnes.

Aftenskolernes udfordringer i forhold til at få en mere central placering i folkeoplysningspolitikkerne

- ◆ De bidrager kun i ringe grad til udviklingen af partnerskaber med de kommunale forvaltninger.
- ◆ Bliver ofte overset af forvaltningerne, når partnerskaber skal udvikles.
- ◆ De er udfordret af kommunernes satsning på mere frivilligt arbejde.
- ◆ Både på renomméet og gennem konkurrencen med de frivillige aktører.

- ◆ De er udfordret af biblioteket, der i stigende grad forsøger at få identitet gennem at tilbyde kurser og lave andre læringstilbud.
- ◆ De er udfordret af stadig mindre politisk bevågenhed både på landsplan og i kommunerne.

- ◆ De er udfordret af faldende kommunale tilskud.
- ◆ De er udfordret af, at kampen om offentlige tilskud bliver intensiveret i de kommende år.
- ◆ Der har fået færre ressourcer.
 - ◆ Få nye aftenskoler, og der sker et fald i antallet af de nuværende.

Strategiske overvejelser

- Hvordan kan aftenskolen få mere indflydelse på folkeoplysningspolitikken og andre politikker med relation til området?

Der skal fortælles en ny historie om aftenskolen!

- ◆ Lær af idrætten
 - ◆ Satte fokus på idrættens betydning for folkesundheden.
 - ◆ Udvidede derved forståelsen for dens nytte-værdi.
- ◆ Aftenskolerne kan på samme måde forsøge at synliggøre en ny profil, der supplerer de nuværende aktiviteter.

To mulige strategier der kan ændre aftenskoleens renommé på kort sigt

- ◆ Frivillighedsstrategien
- ◆ Partnerskabsstrategien

1. Frivillighedsstrategien

- ◆ Man kan arbejde på at skabe en ny platform, der inddrager frivilligt arbejde både i organiseringen af skolens arbejde og på sigt i læringstilbuddene.
- ◆ Der bliver tilført flere resourcer til skolerne
 - ◆ Afvikling af foredrag, debatarrangementer, samarbejde med andre aktører på folkeoplysningsområdet (partnerskaber), pressegruppe, kulturelle arrangementer m.v.
- ◆ Skolen bliver profileret som en frivillig forening.
- ◆ Både gratis og betalt undervisning på sigt.
- ◆ Mulighed for at få tilskud som organisator af frivilligt arbejde.

Eksempel på frivillighedsstrategien fra sporten

Golfklub

- ◆ Aflønnet leder
- ◆ Aflønnet administrativt personale
- ◆ Frivillige
 - ◆ Baneudvalg
 - ◆ Turneringsudvalg
 - ◆ Senior-, junior-, herre- og dameudvalg.

2. Partnerskabsstrategien

- ◆ Aftenskolen indgår i og organiserer mange partnerskaber med kommunale institutioner og projekter både indenfor og uden for folkeoplysningsområdet.
- ◆ Når der skal laves nye partnerskaber med deltagelse af fritids- og kulturområdet, henvender kommunen sig automatisk til aftenskolernes samvirke for at høre, om de vil være med, og hvilken rolle de kan have.
- ◆ Konsekvens: Kommunalpolitikerne får, hvad de gerne vil have, og renomméet styrkes.
- ◆ Nye tilskud til området via samarbejde med andre forvaltninger.

Samarbejde kontra konkurrence

- ◆ Landsorganisationerne skal blive enige om, hvilken historie, der skal fortælles.
- ◆ Når en ny fortælling om aftenskolen skal formidles kræver det, at der etableres en god dialog med kommunalpolitikerne, og der laves kommunalt lobbyarbejde.
- ◆ Der skal samarbejdes på kommunalt plan både blandt aftenskoler og med andre områder (eks. de kulturelle foreninger) for at opnå de nødvendige ressourcer, der kan skabe gennemslagskraft på folkeoplysningspolitikken m.v.
- ◆ Begrænsningen om, at der maksimalt kan gives 1/3 i tilskud til lærerlederløn skal fjernes. (Kommunal selvbestemmelse i stedet)

Tak for ordet!

❖ Undersøgelserne kan hentes på:
www.fritid-samfund.dk